

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-134/2006/060.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Faludi Wolf Theiss Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. K. L.) által képviselt **E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt.** (Győr) eljárás alá vont vállalkozással szemben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tárgyában indult versenyfelügyeleti eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

v é g z é s t .

A Versenytanács a versenyfelügyeleti eljárást megszünteti.

A végzés ellen a közléstől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható, de a Fővárosi Bírósághoz címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni.

I n d o k o l á s

I.

A tények

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) észlelte, hogy az E.ON Észak-Dunántúli Áramszolgáltató Zrt. – amelynek neve 2009. január 21-től E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt-re változott – (a továbbiakban: ÉDÁSZ, vagy eljárás alá vont) a szélerőművek közcélú hálózathoz csatlakozási szerződéseinek megkötése során valószínűsíthetően megkülönböztető gyakorlatot folytatott egyes szélerőmű vállalkozások között.
2. Ennek nyomán a GVH 2006. augusztus 28-án a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 67. § (1) bekezdése, illetve 70. §-a alapján versenyfelügyeleti eljárást indított az ÉDÁSZ ellen, amelynek keretében vizsgálta az eljárás alá vontnak 2005-2006 során a csatlakozási szerződés megkötésével összefüggésben egyes hatósági engedélyek megkövetelése, továbbá a szerződés

megkötéséhez szükséges tervezői kiválasztás kapcsán folytatott gyakorlatának jogszerűségét. A vizsgálatot a GVH a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 21. §-a – különös tekintettel annak a), g) és i) pontjára –, továbbá az Európai Közösséget létrehozó Szerződés¹ 82. cikkének a) és c) és d) pontjai megsértése tárgyában indította.

I.1. Az eljárás alá vont vállalkozás

3. Az ÉDÁSZ az E.ON Hungária Zrt. társaság irányítása alatt áll, amelynek tulajdonosa az E.ON AG. Az E.ON Európa egyik legnagyobb villamos energia vállalat-csoportja, amely a villamos energia, földgáz ipari vertikumok minden szintjén jelentős szereplő.
4. Az eljárás alá vont a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: MEH) által kiadott engedélyek alapján a vizsgált időszakban elosztói, közüzemi szolgáltatói tevékenységeket, valamint egyéb nem engedélyköteles tevékenységet végzett. Az elosztói tevékenységi kör kiterjed a villamos energia elosztására, az erősáramú vezetékek, átalakító és kapcsoló berendezések tervezésére, kivitelezésére, üzemeltetésére, karbantartására, felújítására és fejlesztésére. A közüzemi szolgáltatói tevékenységi kör a villamos energia beszerzésére, a társaság működési területén a közüzemi fogyasztók részére villamos energia értékesítésre terjed ki. (Az egyéb tevékenységei keretében az eljárás alá vont közvilágítási szolgáltatással, bérbeadással, oktatással, szállítással, ügyviteli szolgáltatással és különféle egyéb tevékenységekkel foglalkozik.)

I.2. A szélenergia-termelés

5. A szél energiájának felhasználásával termelt villamos energia a megújuló energiatermelés körébe esik. A villamos energia ilyen primer energiahordozó felhasználásával történő termelése kapcsán a vizsgált időszak tekintetében irányadó, villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény (a továbbiakban: VET) 2005. szeptember 1-jén hatályba lépett rendelkezései teremtették meg a szabályozott formában történő piacralépés lehetőségeit.²
6. A VET 51. § a) pontja az engedélyköteles tevékenységi körbe vonta az ún. kiserőművi (0,5MW és 50 MW teljesítmény közötti) villamos energia termelést, illetve ehhez kötődően többek között az energiaforrás megválasztását is. Az engedély kiadására a MEH jogosult, és az

---

¹ Számozása és hivatkozása az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés hatálybalépésével megváltozott.

² A VET módosításáról szóló 2005. évi LXXIX. törvény 2005. szeptember 1-jén lépett hatályba.

engedélyezés kapcsán – többek között – feltételként írta elő a VET végrehajtásáról rendelkező 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 15/b melléklete, hogy a kérelmező egyrészt nyilatkozzon arról, hogy rendelkezik a tevékenység gyakorlásához szükséges, más jogszabályokban meghatározott, nevére szóló hatósági engedélyekkel, másrészt mellékelje – ha közcélú hálózatra kíván csatlakozni – a hálózati engedéllyel kötött hálózati csatlakozási szerződés eredeti vagy hiteles másolati példányát.

7. A szélérőmű létesítéséhez a vizsgált időszakban a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 66-71.§-ai szerint szükséges volt beszerezni környezetvédelmi engedélyt, továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 34. § szerint építési engedélyt.
8. A kiserőmű üzemeltetője választhat, hogy a közcélú villamos-energia rendszerbe az átviteli vagy az elosztói hálózaton keresztül kapcsolódik. A VET 3. § 3. pontja szerint átviteli hálózat a közcélú hálózatnak minősül, a villamos energia átvitelére szolgáló vezetékrendszer – beleértve a tartószerkezeteket is –, a hozzá tartozó átalakító és kapcsoló-berendezésekkel együtt, amelyet egy egységként kell kezelni, míg 7. pontja szerint az elosztó hálózat közcélú hálózatnak minősül, a villamos energia elosztására és a fogyasztói csatlakozó berendezésekhez való eljuttatás céljára szolgáló vezetékrendszer.
9. Magyarországon a vizsgált időszakban kizárólag a – villamos energia rendszer irányítását is ellátó – MAVIR Zrt. rendelkezett átviteli hálózattal, míg működési területén kizárólag az ÉDÁSZ rendelkezik elosztó hálózattal, melyen a vizsgált időszakban elosztó hálózati engedélyesi (a továbbiakban: elosztó) tevékenységet kizárólag az ÉDÁSZ végzett. Az átviteli és elosztói hálózat különbségei – többek között – a feszültség szintben jelentkeznek, az átviteli hálózat magasfeszültségű – 220, 400, illetve 750 kV-os – míg az elosztói hálózat alapvetően közép- és kismagfeszültségű – 120 kV-os és az alatti. A kiserőmű elosztói hálózathoz való csatlakozás közvetlen kivitelezésének költsége jellemzően alacsonyabb, mint az átviteli hálózat esetében.
10. A Vhr. 41/A. és B §-ai tartalmazzák előírást a MEH megújuló energia kötelező átvételének mennyiségének meghatározása, illetve a megújuló energia termelésére vonatkozó engedélyezés kapcsán. A MEH-nek a szélenergia-termelés engedélyezési eljárás során többek között figyelembe kellett vennie, hogy a tervezett villamosenergia-termelés kötelező átvétele a kérelmezett időtartam alatt milyen hatást gyakorolna a villamos energia rendszer biztonságára, a villamosenergia-rendszer együttműködő képességének megőrzésére, valamint a villamos energia rendszer szabályozhatóságára. Tekintettel arra, hogy a többször módosított engedélykérelmekben a kérelmezők 2006. március 16-ai állapot szerint 1138,1 MW szélérőmű

teljesítményre kértek engedélyt (ennek több, mint 90%-a az ÉDÁSZ területén kívánt termelői engedélyt szerezni), amely lényegesen meghaladta a MEH által felmért, a rendszer működőképességét még biztosító mennyiséget, ezért MEH nem, vagy nem teljes mennyiség tekintetében fogadott el minden benyújtott szélenergia-termelés iránti kérelmet. A MEH által kialakított szempontrendszer szerint az engedélyezett körbe bekerült:

- (i) minden olyan 2005. december 31-én már üzemben lévő szélerőmű, amely a VET 2005. évi módosítása előtti állapot szerint eljárva csatlakozott a villamosenergia-rendszerhez, (korlátozástól mentesen, teljes teljesítményére és az üzleti tervében meghatározott villamosenergia-mennyiség kötelező átvételére kapott engedélyt);
- (ii) minden olyan projekt, amely 2005. november 11-e (a Vhr megjelenése előtt) megkötött hálózati csatlakozási szerződéssel rendelkezett és kapacitása nem haladja meg az 50 MW-ot;
- (iii) minden olyan egyedi (1 db szélturbina) projekt, amely a (ii) pontban meghatározott feltételt teljesítette és az engedélykérelmét 2006. március 1-je előtt adta be;
- (iv) minden olyan szélerőmű park projekt, amely a (ii). pontban meghatározott feltételt teljesítette és az engedélykérelmét 2006. február 2-a előtt nyújtotta be.

11. Az engedélykérelmek előkészítettsége és a fenti szempontok következetes alkalmazása nem tette lehetővé egyéb, pl. területi korlátozási szempontok érvényesítését (az elosztók által kötött hálózati csatlakozási szerződéseket vettek alapul). Ennek megfelelően a MEH 330 MW szélerőmű teljesítményben korlátozta a Magyarországon engedélyezhető mennyiséget, amelyből az ÉDÁSZ elosztóhálózatának területére 247 MW mennyiséget osztott el.

12. A VET 31. § (1) bekezdése szerint a hálózati engedélyesek üzemeltetésében álló közcélú hálózatot hatósági ár ellenében kell villamosenergia-továbbítás céljából többek között a termelők és a kiserőművek üzemeltetői részére rendelkezésre bocsátani. A 31. § (2) bekezdése szerint a közcélú hálózathoz való hozzáférés feltételei többek között nem lehetnek diszkriminatívak, nem adhatnak alapot visszaélésre, nem tartalmazhatnak indokolatlan korlátozásokat, míg (3) bekezdése szerint a szabad hozzáférés részletes technikai és műszaki szabályairól, valamint a rendelkezésre álló szabad közcélú hálózat közzétételének rendjéről a villamosenergia-ellátási szabályzatok rendelkeznek.

13. A VET 14. § (2) bekezdése szerint az elosztók kötelesek a többi engedéllyessel egyeztetve kidolgozni az elosztó hálózat működésére vonatkozó közös elosztói szabályzatot, míg a (3) bekezdés szerint a villamosenergia-ellátási szabályzatokat az ellátás biztonságának és minőségi követelményeinek, a versenysemlegesség, a közcélú hálózathoz való szabad hozzáférés,

valamint a legkisebb költség elvének figyelembevételével kell kidolgozni, és a (4) bekezdés szerint a villamosenergia-ellátási szabályzatokat és azok módosításait a MEH hagyja jóvá, annak tényét külön jogszabályban meghatározott módon nyilvánosságra kell hozni.

14. Az elosztói szabályzatok tartalmazzák – többek között – a hálózatra csatlakozási szerződés megkötéséhez szükséges feltételeket, szabályozzák a szerződés megkötésének menetét. A 2004. május és 2005. március, valamint a 2005. február és 2006. márciusa között hatályban levő elosztói szabályzat 6. mellékletének 9. pontja szerint – többek között – a hálózati csatlakozás Megvalósíthatósági Tanulmányához mellékelni kell a jogszabályok által meghatározott esetekben a jogerős környezetvédelmi határozatot is. Mindezen túl az adott pont kimondja, hogy hálózatcsatlakozási szerződést kötni csak jogerős építési engedély és jóváhagyott csatlakozási terv birtokában lehet. A 2006. márciustól hatályba lépő elosztói szabályzat 6. mellékletének 9. pontja felsorolja, hogy a csatlakozási szerződés megkötéséhez a kiserőműnek milyen eredeti vagy hiteles másolatú dokumentumokat kell benyújtania, felsorolva ezek között a jogerős környezetvédelmi határozatot (a jogszabályok által meghatározott esetekben) és a jogerős építési engedélyt is.
15. A VET 10.§-a szerint a MEH villamosenergia-ellátással, a villamosenergia-ellátás biztonságának és a villamosenergia-piac hatékony működésének felügyeletével, továbbá az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével, és a hatásos verseny elősegítésével kapcsolatos feladatai körében ellenőrzi az engedélyesek törvényben, a végrehajtására kiadott külön jogszabályokban, a MEH által kiadott határozatokban, a villamosenergia-ellátási szabályzatokban, valamint az üzletszabályzatokban meghatározott kötelezettségeinek betartását.
16. A szélerőmű beruházás létesítéséhez szükséges tervezői szolgáltatás kiválasztására vonatkozóan a villamos energia szektor kapcsán jogszabálynak minősülő, vagy egyéb szabályzat nem tartalmaz előírást. Tervezői szolgáltatást bármely, a szakmai követelményeknek megfelelő vállalkozás kínálhat, és a fogyasztó szabadon választhat a szélerőmű beruházás létesítése során szükséges tervezők között.
17. A VET 19. §-a szerint a környezetvédelmi követelmények érvényesítése, valamint a felhasznált energiaforrások bővítése érdekében elő kell segíteni a megújuló energiaforrás és a hulladék, mint energiaforrás, valamint a kapcsolatos termelt villamos energia felhasználását. A VET 45. §-a (4) bekezdése szerint a közüzemi szolgáltatót az elosztó hálózatra csatlakozó erőműben vagy engedélyköteles kiserőműben megújuló energiaforrásból előállított villamos energia vonatkozásában átvételi kötelezettség terheli, az erőmű vagy kiserőmű üzemeltetőjének engedélyében meghatározott mértékig. Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia lekötéséről és átvételéről a közüzemi szolgáltató és az erőmű vagy kiserőmű üzemeltetője az

erőmű vagy kiserőmű működési engedélyével megegyező időtartamra szerződést köt. A VET 95/A. § (1) bekezdése szerint az átvételi kötelezettség alá eső megújuló energiaforrásból előállított villamos energia induló átvételi ára $k \cdot 23$ Ft/kWh, amelynek értéke 2005. december 31. napjáig 1 volt, ezt követő naptári években a „k” értéke minden év első napjától a tárgyév január 1-jét megelőzően a Központi Statisztikai Hivatal által utoljára közzétett, az előző év azonos időszakához viszonyított aktuális (utolsó) éves fogyasztói árindex értékének és a „k” tárgyévet megelőző évi értékének szorzata.

I.3. A vizsgált magatartás

18. A vizsgálat során feltárt adatok szerint az eljárás alá vont a vizsgált időszakban 51 szélerőmű létesítési projekt kapcsán folytatott tárgyalásokat hálózatsatlakozási szerződés megkötése tárgyában. Ennek során egyes vállalkozások kapcsán megelégedett a szükséges hatósági engedélyek bemutatása helyett az azok meglétéről szóló kérelmezői nyilatkozattal, míg más esetekben annak csatolása megtörtént. Az eljárás alá vont által csatolt kimutatás (lásd Vj-134/2006/6/6) szerint több esetben az építési engedélyről pusztán nyilatkozó vállalkozások valójában még nem rendelkeztek ilyen engedéllyel a szerződés megkötésének időpontjában. Ugyanezen kimutatás szerint a szerződést megkötni kívánó felek közül hárommal nem jött létre szerződés. Negyvenegy projekt esetében kötötte meg az ÉDÁSZ a szerződést 2005. november 11. előtt (lásd 10. pont (ii) alpontja), ezek közül is több esetben olyan projekt kapcsán, amely a szerződés megkötésének időpontjában még nem rendelkezett építési engedéllyel.
19. Nem vált ismertté egyetlen szélerőmű-projektet kivitelezni kívánó vállalkozás kapcsán sem, hogy az az ÉDÁSZ-szal egy vállalkozás-csoportba (lásd Tpv. 15. §) tartozna.
20. Nem vált ismertté a vizsgálat során az ÉDÁSZ olyan magatartása, amely a tervező személyének kiválasztását korlátozná, vagy a szolgáltatás igénybevételét egyéb módon befolyásolná.

II.

Az eljárás alá vont álláspontja

21. Az eljárás alá vont – előadása szerint – a hálózatsatlakozási szerződés megkötésének folyamatára vonatkozó előírásokat oly módon teljesítette, hogy minden ügyfelének – az egyenlő bánásmód elvének biztosítása érdekében – azonos tájékoztatást nyújtott és tőlük azonos

dokumentációt kért. Egyes előfeltételek teljesítésének igazolásához – ideértve az építési engedély rendelkezésre állásának igazolását – elfogadta az ügyfelek cégszerűen aláírt nyilatkozatait is, feltéve, hogy az ügyfél becsatolta a hálózati csatlakozási tervet. Álláspontja szerint ugyanis a csatlakozási szerződés megkötésének leglényegesebb előfeltétele a műszaki-biztonsági szempontból minden előírást kötelezően tartalmazandó és annak megfelelő csatlakozási terv előkészítése. Ezen eljárását álláspontja szerint semmilyen jogszabály nem tiltja.

22. Tekintettel arra, hogy teljesen azonos módon járt el minden ügyféllel szemben a hálózatcsatlakozási szerződések megkötése során, álláspontja szerint senki nem szenvedett hátrányt és nem is élvezett előnyt.
23. Nyilatkozata szerint három vállalkozással nem kötött szerződést, mindhárom cég 2006. február-márciusa között küldte be a csatlakozási szerződés kötése iránti kérelmét. Ezek közül a vállalkozások közül kettő nem nyújtott be csatlakozási tervet, a harmadiknak pedig nem volt elfogadott csatlakozási terve.
24. Az eljárás alá vont szerint nyilvánvaló, hogy a MEH saját diszkrecionális jogkörében megállapított egy kritériumrendszert, amely alapján allokálta a rendelkezésre álló szűkös kapacitást az engedélykérelmet benyújtó társaságok között. Az azonban, hogy a kiválasztás feltételeként a MEH 2005. november 11-ét megelőzően megkötött hálózati csatlakozási szerződést határozott meg, teljes mértékben a MEH belátásán múlott, az csak 2006 áprilisában kapott nyilvánosságot, és független volt az ÉDÁSZ bármilyen eljárásától.
25. A tervezői szolgáltatás piacára vonatkozóan az eljárás alá vont kifejtette, hogy tervezői szolgáltatásokat a jogszabályi rendelkezések alapján a mérnöki kamarától tervezői jogosultsággal rendelkező bármely tervező végezhet, az ÉDÁSZ a tervezői szolgáltatásokat illetően nem támaszt semmilyen további követelményt. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint nem írta elő a kiserőmű létesítése érdekében hálózatcsatlakozási szerződés iránti igényvel hozzá fordulónak, hogy csak meghatározott tervezőket vehetnek igénybe a tervek elkészítéséhez. Az ÉDÁSZ a benyújtott terveket illetően nem rendelkezik semmilyen minősítési rendszerrel.

III.

Jogi értékelés

III.1. Jogszabályi háttér

26. A Tpvt. 1. §-a szerint a törvény hatálya a természetes és jogi személynek, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnak a piaci magatartására terjed ki.
27. A Tpvt. 21. §-a értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen a) pontja utolsó fordulata szerint hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni, g) pontja szerint azonos értékű vagy jellegű ügyletek esetén az üzletfeleket indokolatlanul megkülönböztetni, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben, i) pontja szerint a piacra lépést más módon indokolatlanul akadályozni.
28. A Tpvt. 22. §-a szerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (Tpvt. 14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.
29. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 102. cikke értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a közös piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Ugyanezen cikk a) pontja szerint ilyen visszaélésnek minősül különösen tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése, míg a c) pontja szerint az egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek, d) pontja értelmében pedig a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.
30. A Tpvt. 70. § (1) bekezdése értelmében a vizsgáló végzéssel vizsgálatot rendel el olyan tevékenység, magatartás vagy állapot észlelése esetén, amely e törvény rendelkezéseit sértheti, feltéve, hogy az eljárás a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik, és a közérdek védelme az eljárás lefolytatását szükségessé teszi. A Tanács 1/2003/EK rendelete 3. cikkének (1) bekezdése második mondata alapján, ha a tagállamok versenyhatóságai az EUMSZ 102. cikke

által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az EUMSZ 102. cikkét is alkalmazniuk kell.

31. A Tpv. jelen ügyben irányadó 72. § (1) bekezdés a) pontja szerint az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentésének kézhezvételét követően az eljárást végzéssel megszünteti, ha a vizsgálat elrendelésére okot adó, a 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn, továbbá akkor, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény; az eljárást megszüntető végzéssel szemben külön jogorvoslatnak van helye.
32. A Tpv. 88/B. § (6) bekezdésének második mondata szerint a Tpv. III-V. fejeztében foglalt rendelkezések megsértésére alapított polgári jogi igények érvényesítése tárgyában indult eljárás során a bíróság a GVH keresettel nem támadott határozatának, illetve a GVH határozatát felülvizsgáló bíróság határozatának a törvénysértést vagy annak hiányát megállapító részéhez kötve van.

III.2. A Versenytanács döntése

33. A versenyfelügyeleti eljárás során a Versenytanácsnak az ügyindító végzésben (lásd 2. pont) foglaltak mentén volt szükséges eldöntenie, hogy bizonyítottan a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütközött-e a vizsgált magatartás.
34. Az ügyindítás kiterjedt mind a Tpv. 21. § a), g) és i) pontjai, mind az EUMSZ. 102. a) c) és d) pontjai megsértésére. A Versenytanács a vizsgált magatartás értékelését így a Tpv. 21. §-a mellett az EUMSZ 102. cikke alapján is elvégezte. A Versenytanács a döntésének indokolása során – figyelemmel a két jogszabályi rendelkezés szövegezésének és elemzési szempontjainak nagymértékű hasonlóságára – csak abban az esetben tér ki külön az EUMSZ rendelkezésére, ahol annak szövegezése és az elemzési szempontok nem egyeznek meg teljes mértékben a Tpv. ben foglalt szabályokkal.
35. A vizsgálat egyrészt arra a kérdésre terjedt ki, hogy az ÉDÁSZ-nak a szerződés megkötésével összefüggésben a szélerőmű-tervezői kiválasztás kapcsán folytatott gyakorlata jogszerű volt-e. Figyelemmel arra a körülményre, hogy adott magatartással kapcsolatban az ügyindító végzésben foglalt valószínűsítésen túl további körülmény nem vált ismertté, így ebben a tekintetben a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés nyilvánvalóan nem vált bizonyítottá. Figyelemmel arra, hogy a tervezői szolgáltatással kapcsolatosan vizsgált magatartás fogalmilag a Tpv. 21. § a), illetve az EUMSZ 102. cikk a) és d) pontjai szerinti jogsértésekhez

kapcsolódhat, így a Versenytanács ezek további elemzését az adott magatartással összefüggésben nem tartotta szükségesnek.

36. A hálózatsatlakozási szerződés megkötése során egyes előfeltételek megkövetelése kapcsán tanúsított esetleges megkülönböztető gyakorlat a Tpvt. 21. § g) és a 102. cikk c) pontja mellett ugyan elvileg felvetheti a Tpvt. 21. § a) és i) pontja szerinti, illetve az EUMSZ 102. cikk a) pontja szerinti jogsértés megvalósulásának lehetőségét, ám az egyes, az ügyindító végzésben megjelölt jogszabályhelyek kapcsán a Versenytanács az alábbiakat tartotta szem előtt.
37. A Versenytanács álláspontja szerint egyrészt a Tpvt. 21. § i) pontjának megsértése fogalmilag kizárt, az eljárás tárgya ugyanis a piacra lépésnek egy konkrét módon történő akadályozása: az üzletfelek megkülönböztetése a hálózatsatlakozási szerződéshez megkövetelt engedélyek felmutatása tekintetében. Ez a magatartás a Tpvt. 21. § g) pontjába ütközhet, mihez képest a Tpvt. 21. § i) pontja szerinti „más módon” történő akadályozás nem értelmezhető.
38. Másrészt a Tpvt. 21. § a) és g) pontja, illetve az EUMSZ 102. cikk a) és c) pontja szerinti tilalmak közül a Versenytanács a vizsgált magatartással összefüggésben a Tpvt. 21. § g), illetve EUMSZ 102. cikk c) pontot tekintette elsődlegesnek, mert mindkét jogszabály idézett szakaszának a) pontja szerinti (esetleges) hátrány a jelen esetben értelemszerűen csak akkor lehet jogsértő, ha a megkülönböztetés indokolatlan, vagyis beleütközik a Tpvt. 21. § g), illetve EUMSZ 102. cikk c) pontba.
39. Mindezek alapján a Versenytanács a továbbiakban a Tpvt. 21. § g), illetve az EUMSZ 102. cikk c) pontjának esetleges megsértését vizsgálta.
40. Mind a Tpvt., mind az EUMSZ szabályai alapján az azonos jellegű ügyletek között történő olyan indokolatlan megkülönböztetés tilos, amelynek nyomán az üzletfelek versenyhátrányba kerülnek. A Tpvt. 21. § g) pontja az indokolatlanságra vonatkozó fordulatot kifejezetten tartalmazza. Az EUMSZ 102. cikk c) pontja nem szövegszerűen tartalmazza az indokolatlanságot, ám az Európai Bíróság gyakorlatában kialakult megközelítés egyértelművé tette, hogy ez – más irányból megközelítve az objektíve igazolhatóság – része adott magatartás jogszerűsége kapcsán elvégzett mérlegelésnek³.
41. Mindezek alapján az adott jogszabályhelyek kapcsán – mind a Tpvt., mind az EUMSZ alapján – három körülményt szükséges vizsgálni: (i) azonos jellegű ügyletek között történt-e, (ii) okozott-e versenyhátrányt az üzletfeleknek, (iii) indokolatlan volt-e a megkülönböztetés?
42. Az „azonos jellegű ügyletek” kritérium kapcsán megjegyzi a Versenytanács, hogy az adott gyakorlat tekintetében – figyelemmel arra a körülményre, hogy az építési engedély

---

³ Lásd 27/76 számú ügy, United Brands ko. Bizottság [1978] ECR 207, 184. pont

megszerzésének időpontja gyakorolhatott befolyást a hálózatsatlakozási szerződés megkötésének időpontjára és így közvetve a szélenergia-termelői engedély megszerzhetőségére (lásd 10. pont) – pusztán azt az esetet tekintette azonos ügyletek közötti megkülönböztetésnek, ahol az egyik szerződni kívánó félnek elegendő volt pusztán nyilatkozni az építési engedély meglétéről, holott az nem volt meg az adott pillanatban, míg a másik féltől esetlegesen megkövetelte annak felmutatását az EDÁSZ.

43. A Versenytanácsnak a Tptv. 21. §-ban foglalt „indokolatlanság” kritérium kapcsán kialakított következetes gyakorlata szerint (Elvi állásfoglalások 21.11., Vj–10/2002.) valamely, a versenytárs számára hátrányos magatartás akkor indokolatlan és ezáltal jogsértő, ha (i) amögött nem állnak objektív, üzletileg ésszerű indokok; és (ii) az a gazdasági verseny (és ezen keresztül a fogyasztók) szempontjából kedvezőtlenebb helyzetet hoz létre. A versenyjog feladata ugyanis nem az egyes piaci szereplők, hanem a verseny védelme. Megjegyzi a Versenytanács, hogy adott megkülönböztető gyakorlat (diszkrimináció) az egyedi üzletfelek kapcsán formálisan ugyan okozhat hátrányt, ám a verseny esetleges fogyasztókra nézve hátrányos módon történő torzulásának – és így a versenyjogi jogsértés fennálltának – bizonyításához ez önmagában nem elegendő.
44. Az EUMSZ 102. cikkében megfogalmazott tilalom kapcsán kiemelendő továbbá, hogy a közösségi esetjogban kialakult megközelítés szerint a 102. cikkben megfogalmazott visszaélés tilalma olyan magatartásokat fed le, „amelynek hatására olyan eszközökkel, amelyek eltérnek a termékeknek és a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők által nyújtott teljesítésen alapuló rendes versenyt jellemző eszközöktől, korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy a verseny fejlődését”.⁴ Adott magatartás EUMSZ 102. cikkébe való ütközése kapcsán a verseny torzulása, mint a jogsértés megvalósulásához kötődő kritérium figyelembe vételének szükségességét alapozza meg az a körülmény is, hogy az EUMSZ-hez csatolt 27. számú, a belső piacról és a versenyről szóló jegyzőkönyv szerint az Unió a belső piaci torzulásmentes verseny biztosításának céljából szükség esetén intézkedéseket fogad el a Szerződések⁵ rendelkezései alapján.
45. A fentiek szerint mind a Tptv. 21. §, mind az EUMSZ 102. cikk megsértésének vizsgálata körében releváns körülménynek minősül, hogy az adott magatartás képes legyen a verseny – fogyasztók kárára történő – torzítására.
46. Az adott kritérium felmérése körében elsőként a Versenytanácsnak azt kellett felmérnie, hogy a vizsgált időszakban a szélenergia-termelés kapcsán milyen jellegű verseny volt azonosítható. E

---

⁴ 85/76 számú ügy, Hoffmann-La Roche & Co AG kontra Bizottság [1979] ECR 461, 91. pont

⁵ A „Szerződések” kifejezés magában foglalja mind az Európai Unióról szóló Szerződést, mind az EUMSZ-t.

tekintetben megkülönböztethető egymástól a verseny két terepe: egyrészt zajlott versenyfutás a beruházók között azért, hogy megszerezhessék a villamos-energia termelői engedélyt, majd ezt követően indulhatott meg köztük tényleges verseny a piacon (a termelés során). A kétféle versenyzés közötti összefüggés egyértelmű: a belépés lehetőségét eldöntő kiválasztási folyamat eredménye jelölte ki, hogy mely vállalkozások vehetnek részt a szélenergia-termelésben, kik szerepelnek majd a piacon. A fogyasztókra a piacon zajló verseny gyakorolhat hatást, ám ezt közvetve meghatározhatja a korábbi kiválasztási folyamat.

47. Az előkészítés fázisában lévő erőművi beruházások piacralépési lehetőségeit nyilvánvalóan döntően határozza meg az a körülmény, hogy a szélenergia, mint erőforrás szűkösen, csak bizonyos területeken áll rendelkezésre, valamint a hálózat – amelybe a megtermelt terméket (a villamos energiát) betáplálja az erőmű – felvevő kapacitása korlátos. Ez a két tényező egyértelmű földrajzi és kapacitás korlátot állít a szélerőmű beruházását tervező vállalkozások elé. A vizsgált időszakban a MEH-nek a szélenergia-termelés engedélyezése kapcsán kialakított gyakorlata – lásd 10. pont – alapján a hálózatsatlakozási szerződés megkötése és annak időpontja a piacralépés lehetőségét befolyásoló döntő tényezőnek minősült.
48. Az engedély megszerzésével válik lehetségessé a piacon folyó verseny, amelynek során a versenyző vállalkozások jellemzően az ár és minőség kapcsán küzdhetnek egymással. A szélenergia-termeléssel foglalkozó vállalkozások által előállított termék a villamos energia, amelynek minősége tekintetében a villamos energia rendszer egyensúlya, szabályozhatósága, a hálózat biztonságának érdekében eltérések jellemzően nem lehetnek – ez különösen igaz az azonos primer energiaforrást használó villamos energia termelőkre. A vizsgált időszakban a villamos-energia szektor szabályozása részletes előírásokat tartalmaz az előállított energia ára, illetve annak továbbítási lehetőségei tekintetében is (lásd többek között kötelező átvétel [17. pont] és a hálózatra csatlakozás feltételei [12-14. pontok]). A vizsgálat során a szélenergia-termelés tekintetében nem vált ismertté olyan versenytényező, amely piacon zajló verseny kapcsán nem tartozna a fentiekben részletezett, szabályozott körbe.
49. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás (azaz a hálózatsatlakozási szerződés megkötéséhez szükséges engedélyek megkövetelésével kapcsolatos gyakorlat) lehetséges versenytorzító – és ezáltal a fogyasztók jólétét csökkentő – hatása elvileg a szélerőmű beruházók közötti versenyben jelentkezhet. A Versenytanács a vizsgált gyakorlat esetleges káros versenyhatásainak felmérése tekintetében figyelemmel volt arra a körülményre, hogy nem vált ismertté, hogy az eljárás alá vontnak származott-e előnye a megkülönböztetésből: tőle független vállalkozásokkal kapcsolatban fejtette ki magatartását, még azon esetekben is, ahol az építési engedély megléte nélkül kötött meg szerződést.

50. Az eljárás során pusztán az nyert bizonyítást, hogy a hálózatsatlakozási szerződés iránti igényt előterjesztő vállalkozások jelentős része becsatolta – akár önszántából, akár azért mert kifejezetten megkövetelte az ÉDÁSZ – az építési és a környezetvédelmi engedélyek benyújtását a létesítési folyamatban történő továbblépéshez, illetve a vállalkozások egy része már eleve becsatolta a jogerős engedélyeket és így kérte a hálózatsatlakozási szerződés megkötéséhez szükséges további áramszolgáltatói tevékenységeket. Más esetekben ugyanakkor az eljárás alá vont megelégedett az építési engedélyről szóló puszta nyilatkozattal, holott adott esetekben egyes vállalkozások (projektek) még a hálózatsatlakozási szerződés megkötésének időpontjában sem rendelkeztek építési engedéllyel.
51. A jelen eljárásban beszerzett bizonyítékok nem utalnak ugyanakkor arra, hogy az eljárás alá vont ezen gyakorlata korlátozta volna a versenyt a fogyasztók kárára. Nem igazolt, hogy ennek révén csökkent volna a piacra lépő vállalkozások száma (hiszen az a MEH engedélyezési gyakorlat következménye). Nem igazolt továbbá az sem, hogy az ÉDÁSZ a saját vállalkozás-csoportjába tartozó vállalatok előnyére fejtette volna ki a magatartását (hiszen a szerződést megkívánó felek egyike kapcsán sem tárt fel a vizsgálat olyan körülményt, amely alapján megállapítható lenne, hogy azok nem függetlenek az ÉDÁSZ-tól), azaz nem igazolt, hogy a saját vállalkozás-csoportba tartozó vállalkozás javára valósította volna meg az állítólagos megkülönböztető gyakorlatot, így korlátozva a versenyt.
52. A vizsgált gyakorlat alapján ugyan egyes vállalkozások hátrányba kerülhettek más vállalkozásokkal szemben – hiszen a hálózatsatlakozási szerződésük megkötése késedelmet szenvedhetett, amely alapvetően befolyásolhatta a szélenergia-termelői engedély megszerzhetőségét – ám nem vált ismertté egyetlen olyan körülmény sem, amely azt igazolná, hogy az így esetlegesen hátrányt szenvedett vállalkozások a fogyasztók számára előnyösebb feltételek mentén termeltek volna villamos-energiát. Ennek éppen ellentmondani látszik az a körülmény, hogy a szélenergia-termelésnek mind az ára, mind a minőségi feltételei szabályozottak (lásd 48. pont).
53. A Versenytanács végkövetkeztetése szerint a vizsgálat által feltárt adatok szerint nem bizonyított, hogy az eljárás alá vont különböző szélerőmű beruházóktól igényelt engedélyekkel kapcsolatos megkülönböztető gyakorlata (az engedély vagy az arra vonatkozó nyilatkozat megkövetelése) a szélerőmű vállalkozások közötti gazdasági versenyt torzította és ezáltal a végső fogyasztókra nézve kedvezőtlen hatást gyakorolt. A Versenytanács értékelése szerint a fogyasztókra káros versenykorlátozás fennálltának bizonyítása tekintetében az eljárás további folytatásától sem várható eredmény, így a versenyfelügyeleti eljárásnak a Tpv. 21. § pontja tekintetében a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjának második fordulata alapján történő megszüntetésének van helye, míg az EUMSZ 102. cikk kapcsán a beavatkozás nem indokolt.

54. A tervezői szolgáltatások piacán vizsgálat nem tárt fel arra utaló bizonyítékot, hogy az eljárás alá vont korlátozta volna a kérelmezők által igénybe vehető tervezői kört. Ezt nem csupán eljárás alá vont nyilatkozata cáfolja, de a szélérőműi beruházások dokumentumai alapján is megállapítható, hogy e tevékenység gyakorlásában széles tervezői kör jelenik meg. Mivel ezen tényállás tekintetében a Versenytanács nem talált olyan elemet, amely a jogsértés valószínűsítését alátámasztaná, ezért ebben a tekintetben az eljárás megszüntetésének van helye a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjának első fordulata alapján.
55. Adott magatartás gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütközésének – a visszaélésszerűsége túl – feltétele, hogy egy vállalkozás adott érintett piacon fennálló gazdasági erőfölénye megállapítható legyen. Mindezen túl az EUMSZ 102. cikkébe ütköző magatartás megállapításának további feltétele, hogy a magatartás kapcsán a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége is fennálljon. A Versenytanács nem tartotta szükségesnek, hogy az eljárás alá vont gazdasági erőfölényes helyzete – és így az érintett piacok pontos körülhatárolása –, illetve a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének kérdésében állást foglaljon, figyelemmel arra a körülményre, hogy a vizsgált magatartás állítólagos visszaélésszerűsége nem bizonyított.
56. A fentieknek megfelelően a Versenytanács a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.
57. Megjegyzi a Versenytanács, hogy álláspontja szerint a vizsgálat tárgyává tett jogsértések közül a hálózatcsatlakozási szerződés megkötéséhez szükséges építési engedély megkövetelésének módja tekintetében az ügyindítás feltételei (lásd 30. pont) közül a közérdek védelmének szükségessége fent sem állt. Az adott magatartás ugyanis elsődlegesen az indokolatlan megkülönböztetés tilalmának megsértéséhez kötődik (lásd 38. pont), amely tilalom ugyanakkor megjelenik a VET szerinti szabályozásban (lásd 12. pont), ám az ott meghatározottak szerint fogalmilag tágabb körben, hiszen nem tartalmazza az indokolatlanság kritériumot (lásd 41. és 43. pontok) és a verseny torzításának kritériumát (lásd 45. pont). Figyelemmel arra a körülményre, hogy a VET-ben foglalt tilalom – amelynek kikényszerítésére a jogalkotó speciális eljárást hozott létre és hatósági szervezetet bízott meg (lásd 15. pont) – szélesebb körben érvényesülhet, így a közérdek védelme nem indokolhatta az ügyindítást. A Versenytanács álláspontja szerint tehát az ügyindítás feltételei sem álltak fenn, amely az eljárás adott fázisában ugyancsak a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését alapozhatta volna meg. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a jelen esetben a vizsgálat lefolytatása megtörtént, ám a versenyjog szerinti jogsértés nem vált bizonyítottá, így a Versenytanács a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt okok közül a második fordulat alapján szüntette meg az eljárást.

IV.

Egyéb kérdések

58. A végzés elleni jogorvoslati jog a Tpv. 82. § (1) bekezdésén – figyelemmel a 72. § (1) bekezdés a) pontjára – alapul.
59. A Tpv. 72. § (4) bekezdése szerint a versenyfelügyeleti eljárást megszüntető végzést a bejelentővel is közölni kell.
60. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a Tpv. 88/A. §-a értelmében a GVH-nak a közérdek érvényesítésére irányuló hatásköre nem zárja ki a törvény IV. fejezetében, gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának megsértésére alapított – vagy egyéb jogszabályban meghatározott jogcímen – polgári jogi igények közvetlen bíróság előtti érvényesítését és a bíróság ezen eljárásában – figyelemmel a Tpv. 88/B. § (6) bekezdésének második mondatára – a Versenytanácsnak a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjára alapított megszüntető végzéséhez nincs kötve.
61. A GVH hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik bíróság (86.§) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2010. december 8.

dr. Szántó Tibor s.k.
előadó versenytanács tag

Dr. Dobos Gergely s.k.
versenytanács tag

dr. Zlatarov László s.k.
versenytanács tag